

Stockholms offentlige tannhelsetjeneste står overfor avknopping – eller amputasjon av friske lemmer:

Folktandvården stykkes opp

Stockholms øverste politiske organ, Landstinget, besluttet rett før årsskiftet at klinikkpersonale, som i dag er ansatt av Folktandvården, etter søknad skal få overta klinikker og drive dem videre som store private tannhelseklinikker.

Det er dette politikerne kaller avknopping. Beslutningen ble fattet rett før jul, og klinikkpersonale som ønsker å overta klinikker må melde sin interesse innen utgangen av juni 2008.

Vi møtte landstingsråd (tilsvarer byråd i Oslo) for tannhelse, miljø og skjærgårdsspørsmål, Centerpartiets Gustav Andersson, og spurte om bakgrunnen for beslutningen.

– Vi har en situasjon der den private delen av tannhelsetjenesten, som utgjør 60 prosent av det totale tannhelsemarkedet i Stockholm, hovedsakelig består av små klinikker. Slik vi ser det, trenger vi noen større private klinikker for å bedre konkurransesituasjonen, og for å gi brukerne av tannhelsetjenester en bedre oversikt over marked og priser på tannhelsetjenester. Vi har opplevd en kraftig prisstigning de seneste årene. Nå ønsker vi å gi befolkningen et mer oversiktlig tilbud, og forhåpentlig lavere priser på tannhelsetjenester. Oversikten skal vi sørge for, blant annet ved flere større klinikker. Et annet virkemiddel er å opprette bedre prisoversikter, for eksempel på Internett, slik at folk lettere skal kunne sammenligne priser på tannhelsetjenester. Slik det er i dag, er det umulig å skaffe seg oversikt. Ingen har kapasitet til å ringe rundt og spørre hva den enkelte tannlege tar for den enkelte tjeneste.

En annen side av saken er at vi får en ny tannhelsereform som trer i kraft fra og med juni i år. Reformen innebærer større offentlig økonomisk støtte til tannhelsetjenester. Det vet vi vil lede

Gustav Andersson fra Centerpartiet er landstingsråd for blant annet tannhelse i Stockholm. Han gikk inn for salg av Folktandvårdsklinikker til personale.

til økt etterspørsel av tjenester. Med det øker vår interesse for en bedre oversikt over markedet.

Etter at de borgerlige partiene fikk flertall i Stockholm, i forbindelse med lokalvalget i september 2006, og overtok makten i november samme år, bestilte de en utredning som resulterte i rapporten Nya driftsformer för Folktandvården Stockholms län AB. Rapporten ble levert 31. august 2007, og var med på å danne bakgrunnen for beslutningen om avknopping, som ble fattet rett før jul.

– Hva skal til for at Folktandvårdens klinikker blir overtatt av dagens personale?

– Kriteriene er ikke helt klare, men vi ser blant annet for oss at de som skal drive klinikkene, må betale det vi anser som markedspris for klinikken og utstyret de overtar.

– Har det meldt seg noen interesserte så langt?

– Ja, det er noen som har meldt interesse. Noen av dem er allerede i gang med en form for tilrettelagt opplæring. Vi stiller som betingelse at de som skal overta, har administrativ kompetanse. Videre har vi ikke laget noen klare regler for hvem som får overta, men det ideelle utgangspunktet er selvsagt at dette er noe alle som jobber ved klinikken ønsker. Det vil imidlertid ikke alltid være sånn, og vi ser at det er motstridende interesser ved særlig én av de aktuelle avknoppingsklinikkene. Der har deler av personalgruppen meldt sin interesse, og holder på med opplæring for å kvalifisere seg, mens andre ikke har ønske om at klinikken skal privatiseres. Slike situasjoner skaper utfordringer, som vi vil måtte løse etter hvert.

Det vi imidlertid også ser, er at vi nå skaper en ny mulighet for tannleger og annet tannhelsepersonell som ønsker å være ansatt et sted, fremfor å drive

Folketandvårdens administrerende direktør, Harald Abelin, mener at en oppstyking av Folketandvården ødelegger tjenesten.

sin egen praksis. Tidligere var Folketandvården eneste mulige arbeidsgiver. Nå er det etter hvert kommet noen store private klinikker. Med avknoppingen av store klinikker fra Folketandvården, kommer en ny mulighet for tannhelsepersonell som ønsker privat ansettelse.

– Hvor mange slike avknoppinger har du satt deg som mål?

– Jeg har en målsetning om at minst fire-fem av de i dag totalt 83 vanlige Folketandvårdsklinikkene i Stockholm skal gå ut av Folketandvården og bli selvstendig drevne privatklinikker. For øvrig ser jeg det ikke som mål at Folk-

tandvården skal privatiseres ytterligere med det første.

Foretaket endrer karakter

Administrerende direktør for foretaket Folketandvården Stockholms län AB, Harald Abelin, deler ikke politikeren Gustav Anderssons syn når det gjelder avknoppingens gunstige virkning på konkurransesituasjonen:

– Dette endrer ikke konkurransesituasjonen innen tannhelsetilbudet i Stockholm.

Folketandvården er allerede en konkurranseutsatt virksomhet, på alle måter. Personalet som jobber her, har

Nøkkeltall (2006) for Folketandvården i Stockholm

Omsetning: 1,2 milliarder SEK

Resultat: 38 millioner SEK

1 978 ansatte

100 klinikker på 83 ulike steder
(8 i indre by, 75 i forstedene)

1,3 millioner pasientbesøk

selv valgt det, og ønsker å fortsette med det. Dette er på ingen måte noen «slipp fangene løs»-situasjon. Dessuten har vi fritt tannlegevalg, som innebærer at også pasientene selv har valgt å komme til oss for behandling. Det eneste unntaket er spesialisttjenestene for barn. Men ellers vet både barn, ungdom og voksne som behandles av Folketandvården at de har et valg, og at de har valgt oss. Helt frivillig.

– Hvor stor andel av pasientene behandles av Folketandvården i dag?

– I Stockholm behandler vi 82 prosent av barn og unge, og 20 prosent av den voksne befolkning.

– Hva skjer med Folketandvården som tjeneste når noen nå sannsynligvis tar imot tilbudet fra politikerne om å overta klinikker og starte egen virksomhet?

– Folketandvården endrer karakter. To av fire klinikker som har meldt sin interesse for dette per i dag, ligger

▶ i sentrum av Stockholm. Hvis, eller når, de forsvinner ut, mister Folktandvården halvparten av sin kapasitet i indre by. Med dette følger et tap av identitet, og vi blir en forstadstjeneste fremfor en heldekkende tjeneste for hele Stockholm. Det er én side av saken. Ett aspekt ved det, er at det er viktig at vi finnes i indre by. Det er der etterspørselen etter våre tjenester er størst, og det er der den er vanskeligst å møte.

– Hva ville vært ditt råd til politikerne i denne saken?

– Jeg synes det er viktig og riktig at hele tannhelsetjenesten konkurranseutsettes. Dernest er det viktig at kundene, eller pasientene, får et grunnlag til å foreta et underbygget valg av leverandør, eller tannlege. Dette bør finnes i form av prislister over alle tjenester, fra Folktandvården og private aktører, på Internett. Den beslutningen som er foretatt, er uttrykk for en poli-

tisk retning, og resultatet av en demokratisk prosess, som har funnet sted på sin plattform. Den er det ingenting å gjøre med nå.

– Men du er urolig for hva den politiske beslutningen kan føre til for Folktandvården?

– Ja, det er jeg. Dette vil påvirke våre fremtidige muligheter.

– Det kan komme en situasjon der deler av personalet vil ønske å fortsette i Folktandvården, mens den klinikken de jobbet ved går ut og blir egen virksomhet. Blir det ditt problem?

– Ja, det blir det. Og jeg vil tilby dette personalet arbeid ved andre Folktandvårdsklinikker, så langt det lar seg gjøre. Men vi kan komme til å havne i en situasjon der det ikke er arbeid til alle som vil ha, og da kan vi komme til å måtte si opp folk.

– Er det lett å rekruttere tannleger og annet personale til Folktandvården?

– I Stockholm har vi ingen rekrutteringsproblemer, og heller ikke i de andre store byene som Göteborg og Malmö. Men på andre og mindre steder i Sverige har de rekrutteringsproblemer.

– Har du oversikt over lønnsforskjellene mellom offentlig ansatte og privatpraktiserende tannleger?

– Nei, det har jeg ikke. Det eneste jeg kan si om det, er at vi konkurrerer ikke med lønn. Vi konkurrerer med arbeidsplasser der det finnes mange kolleger, og gode muligheter til faglig utvikling.

– Tror du det blir flere klinikker enn de nevnte fire som kommer til å knoppe, eller hoppe av?

– Det er det en stor risiko for, ja. Men det kommer an på prisen naturligvis. Jeg frykter at de vil selge klinikene billig, og da øker interessen.

– Er du redd for at det går mot full privatisering av Folktandvården?

– Det er ikke det som eventuelt er problemet. Det ville jeg ikke sett på som negativt, i den forstand at jeg ser det som likegyldig hvem som eier Folktandvården, så lenge den eies og drives i sin helhet, og blir holdt sammen. Jeg frykter at den gode tjenesten, med alle spesialiteter og alle tilbud, skal bli ødelagt når tjenesten nå hakkes opp i stykker. Det ville vært mye bedre hvis noen kjøpte hele tjenesten under ett. Folktandvården har et stort potensial. Vi leverer høy kvalitet til en god pris. Her er det flere store aktører som kunne vært interessert i å overta. Det er jeg sikker på, sier Harald Abelin.

Tekst og foto: Ellen Beate Dyvi